



PEDAGOGIK MAHORATNING ISTIQBOLLARI

Ismatova Zarina Ismat qizi

Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

ismatovazarina@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Pedagogik mahorat rivojlanish yonalishlari, Talimda zamonaviy tendensiyalar, Xalqaro tajriba va pedagogik mahorat, Kelajak pedagogi shaxsiga qoyiladigan talablar haqida keng yoritilgan bo‘lib uning istiqbollari haqida yoritilgan. Bundan tashqari Pedagogik mahoratning istiqbollari haqida olimlar fikri bilan keng tanishib o‘tamiz.

Kalit sozlar: Pedagogik mahorat, istiqbol, innovatsiya, kompetensiya, zamonaviy tendensiyalar, xalqaro tajriba, kelajak pedagogi, raqamli talim, STEAM, kompetensiyaviy yondashuv.

Pedagogik mahorat rivojlanish yonalishlari Innovatsion pedagogika va ilgor tajribalar asosida dars samaradorligini oshirish. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qollash orqali talim sifatini yaxshilash. Insonparvarlik, shaxsga yonaltirilgan yondashuvni kuchaytirish. Pedagogning kasbiy kompetensiyalarini muntazam rivojlantirish. Talimda umrbod oqish (life-long learning) konsepsiyasini amalga oshirish. Talimda zamonaviy tendensiyalar Raqamli talim (masofaviy, onlayn kurslar, virtual sinflar). STEAM talimi (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics). Kompetensiyaviy yondashuv. Inklyuziv talim va barqaror taraqqiyot maqsadlariga moslashuv. Oquvchilar ijodkorligi va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish. Xalqaro tajriba va pedagogik mahorat Finlandiya talim tizimi: shaxsga yonaltirilgan yondashuv va mustaqil fikrlash. Singapur modeli: qat’iy standartlar va innovatsion texnologiyalar. Yaponiya tajribasi: tarbiya va intizomni talim jarayoniga uygunlashtirish. Xalqaro baholash tizimlari (PISA, TIMSS) orqali talim sifatini nazorat qilish. Kelajak pedagogi shaxsiga qoyiladigan talablar Yuksak kasbiy kompetensiyaga ega bolish. Axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish. Ijodkorlik, tashabbuskorlik va moslashuvchanlik. Kommunikativ madaniyat va kop tillilik. Axloqiy barkamollik, manaviy-axloqiy yetuklik. Global muammolar (ekologiya, tinchlik, barqarorlik)ni tushunish va targib qilish. Raqamli pedagogika va texnologik mahoratning kuchayishi Kelajakda o‘qituvchining mahorati nafaqat bilim berish, balki: raqamli vositalardan samarali foydalanish, sun’iy intellekt yordamida o‘qitish, onlayn platformalarda o‘quv jarayonini boshqarish kabi ko‘nikmalar bilan



belgilanadi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning chuqurlashuvi Pedagog: har bir o'quvchining individual rivojlanishini kuzatish, moslashtirilgan o'qitish usullarini qo'llash, kompetensiya asosida baholash kabi ishlarda yangi yondashuvlarni o'zlashtirishi zarur. Soft-skills rivoji: kommunikativ va emotsional mahorat Kelajak o'qituvchisi quyidagi ko'nikmalarni kuchaytiradi: samarali muloqot, konfliktlarni boshqarish, emotsional intellekt, stressni boshqarish, jamoa bilan ishlash. Bu ko'nikmalar ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion metodlar va interfaol ta'lim Istiqbolda pedagoglar: STEAM, loyiha asosida o'qitish (Project-based learning), tadqiqotga yo'naltirilgan o'qitish gamifikatsiya kabi metodlarni yangicha talqin qiladi. O'qituvchining o'z ustida ishlashi (lifelong learning) Kelajakda pedagogning mahorati uning uzluksiz rivoji bilan belgilanadi: malaka oshirish kurslari, onlayn treninglar, xalqaro tajribalarni o'rganish, o'z-o'zini tahlil qilish va refleksiya. Inkluziv ta'lim bo'yicha mahoratning kengayishi Pedagog: imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlash, maxsus metodika va adaptiv dasturlarni qo'llash, tolerant muhit yaratish bo'yicha yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi.

Pedagogning ijtimoiy rolini kuchayishi Kelajakda o'qituvchi: jamiyatning ma'naviy yetakchisi, ota-onalar bilan samarali hamkor, psixologik ko'mak ko'rsatishga qodir mutaxassis sifatida qaraladi. Pedagogik mahoratning rivojlanish istiqbollari ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan bo'lib, o'qituvchidan innovatsion fikrlash, kreativ yondashuv, raqamli bilim va shaxsiy rivojlanishga tayyorlikni talab qiladi.

Zamonaviy pedagog – o'rganuvchi, tahlil qiluvchi va yangilikni tatbiq etuvchi kasbiy yetuk shaxsdir. Quyida pedagogik mahoratning istiqbollari mashhur pedagog olimlar qarashlari asosida bayon etiladi. A. S. Makarenko (XX asr pedagogi) Makarenko pedagog mahoratini: tashkilotchilik qobiliyati, jamoani boshqarish san'ati, talabchanlik va hurmatning uyg'unligi bilan bog'laydi.

Istiqbol: Kelajak o'qituvchisi o'quvchilar jamoasini boshqarish, motivatsiya berish va ijobiy muhit yaratish bo'yicha yuqori mahoratga ega bo'lishi kerak. V. A. Suxomlinskiy Suxomlinskiy pedagog mahoratini: o'quvchi qalbini anglash, ta'limning insonparvarlik tamoyillariga tayanish, mehr va ishonch bilan tarbiyalash deb hisoblaydi. Istiqbol: O'qituvchining emotsional intellekti, empatiyasi va tarbiyaviy mahorati ta'limning asosiy omiliga aylanadi. L. S. Vygotskiy (zamonaviy psixologiya asoschisi) Vygotskiy pedagog mahoratini "yaqin rivojlanish zonasi" bilan bog'laydi. Ya'ni o'qituvchi o'quvchining rivojlanish jarayonini oldindan ko'ra olishi kerak. Istiqbol: Kelajakda o'qituvchilar diagnostika, kuzatuv, rivojlanish prognozi va differensial o'qitish ko'nikmalarini chuqur egallaydi. J. Dewey (amerikalik



pedagog)Dyuyning fikricha, pedagogik mahorat — bu tajribaga asoslangan o‘qitish, o‘quvchini faol subyekt sifatida shakllantirish.Istiqbol: Loyiha asosidagi ta’lim, faol metodlar, STEAM, tajribaviy o‘qish keng qo‘llaniladi. B. F. Skinner (behaviorizm asoschisi)Skinner pedagog mahoratini mukofotlash, rag‘batlantirish, aniq xulq-atvorni shakllantirish bilan bog‘laydi.Istiqbol: Motivatsiya va xulqni boshqarish texnikalari, psixologik yechimlar va raqamli kuzatuv tizimlari kengayadi.

K. Rodjers (gumanistik psixolog)Rodjersga ko‘ra o‘qituvchining mahorati — bu “qo‘llab-quvvatlovchi shaxsiy munosabat”.Istiqbol:O‘quvchi shaxsini qadrlash,individual yo‘nalishlar,inklyuziya kelajak ta’limining markazida bo‘ladi. P. Freire (kritik pedagogika asoschisi)Freire o‘qituvchini jamiyatni o‘zgartiruvchi kuch deb biladi.Istiqbol: Pedagoglar ijtimoiy faollik, mediamadaniyat, tanqidiy fikrlash, global fuqarolik kabi kompetensiyalarni shakllantirishda asosiy rol o‘ynaydi. A. K. Markova (Rossiya)Pedagogik mahoratni pedagogning kasbiy kompetentligiga asoslangan tizim deb ko‘radi.Uning fikricha, kelajak o‘qituvchisi:metodik,psixologik,kommunikativ,innovatsion kompetensiyalarga ega bo‘lishi shart.YuNESKO tadqiqotlariYuNESKO e’tibor beradi:global raqobatbardoshlik,raqamli savodxonlik,“XXI asr ko‘nikmalari”Istiqbol: O‘qituvchilar kelajak kasblariga mos ta’lim beruvchi trenerlarga aylanadi Xalqaro PISA va PIRLS markazlari Zamonaviy pedagog:funksional savodxonlikni shakllantira olishi,o‘quvchi mustaqil fikrlashini rivojlantirishi kerakligini ta’kidlaydi.Istiqbol: Baholash tizimi o‘zgargani sayin pedagog mahoratiga qo‘yiladigan talab ham ortadi. Raqamli kompetensiya va AI bilan ishlash Virtual ta’lim, sun’iy intellekt, elektron resurslarni boshqarish.Inkluziv ta’lim bo‘yicha yetuklik Maxsus ehtiyojli o‘quvchilar bilan ishlash mahoratining kuchayishi.Soft skills rivoji Kommunikativlik, kreativlik, liderlik, stressni boshqarish. Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim Har bir o‘quvchi uchun individual o‘quv yo‘li. Innovatsion metodlardan foydalanish STEAM, gamifikatsiya, tadqiqot, loyiha, kollaborativ ta’lim.. O‘qituvchining xalqaro raqobatbardoshligi Chet tillarini bilish, global standartlarga mos ish uslubi.Pedagogning professional brendi O‘qituvchi – blogger, mentor, maslahatchi, kontent yaratuvchi.Pedagogik mahoratning istiqbollari jamiyat rivoji bilan bevosita bog‘liq. Kelajakda o‘qituvchi:raqamli savodli,kuchli psixolog,interfaol metodlar ustasi,xalqaro tajribaga ega,o‘quvchi shaxsiga yo‘naltirilgan yetuk mutaxassissifatida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hasanboyev J. Pedagogika. T.: Fan va texnologiya, 2021.



2. Qodirov A., Nishonova Z. Pedagogik mahorat va kasbiy kompetensiya. T.: Oqituvchi, 2019.
3. Yuldashev J. Innovatsion pedagogika. Samarqand, 2020.
4. UNESCO. Future of Education Report. Paris, 2021.
5. OECD. Teaching and Learning International Survey (TALIS), 2020.33